

Sara Torres

POTENTZIA ETA DESIRA

DESIRAK EZ DU BEREZKO OBJEKTURIK: POLIMORFOA DA, ETA DESBIDERATZERA JOTZEN DU

Poesia-irakurraldi bat, jendaurreko elkarrizketa bat eta sei orduko tailer bat eskaini zituen orain bi aste Sara Torres idazle eta pentsalariak Gasteizko Artiumen, Trama programaren barruan. Ondoren, eskuzabal eta gertuko hitz egin zidan bere lanari buruz, igande arratsalde eguzkitsuan. Torresek ezagun du oinarri teoriko-akademiko sendoa; bere hitzetan, sormen-jarduna "osatze" balio izan dio.

 DANELE SARRIUGARTE MOCHALES DOS POR DOS / ARGIA CC BY-SA

Aspaldi da poesia argitaratzen duzula, baina azken bi urteetan oso ezaguna egin zara zure nobelei esker. Nola bizi izan duzu?

Fikzio bat iruditzen zait. Nire gorputzak ez du inondik inora uste hau erreala denik, eta are gutxiago egonkorra. Aldi berean, oso ondo sentiarazten nau, laguntasun berriak iristen zaizkidalako, jada ni maitatzeko prest daudenak, aurrez irakurri edo entzun nautelako, eta hori sekulariko pribilegioa da. Baina ikusgaitasunaren makinariak erabateko ikusgaitasunera

edo desagerpenera jotzen du, bietako bat: hedabide guztiak dabilta arreta lortzeko borrokan, eta izenak ustiatzen dituzte, erabilgarri zaizkien bitartean; ostean baztertu egiten dituzte. Beraz, bertigo handia eman dit urte hauetan guztietan egindako lana alferrik galtzeak ikusgaitasun hori inbaditzailatzat hartu delako, edo une batean ikusgaitasun gehiegi izan dudalako.

Neurririk hartu duzu?

Batetik, ez dut parte hartu inpaktuarekin zerikusia zuten proposamenetan, eta

gero argitaletxearekin hitz egin dut desagerpen-boladak adosteko. Promozio handia egin dugu *La seducción*-ekin, eta orain beharrezkoa da ez egotea, edo beste modu batean egotea, hurbileko lekuetan bakarrik. Beti egon naizen lekuetan.

Psikoanalisiak pisu handia du zure proposamenetan.

16-17 urterekin hasi nintzen psikoanalisi irakurtzen, eta gero masterrean heldu nion berriro, Londreseko King's Collegen, irakasle baten bidez: Hector Kollias. Psikoa-

Sara Torres

XIXON (ASTURIAS, ESPAINIA, 1973)

Pentsalaria eta idazlea. Oviedoko (Asturias) unibertsitatean eta Londreseko Queen Mary Unibertsitatean ikasi zuen. Azken horretan egin zuen tesia, kuir teoria eta psikoanalisi uztartuz. Poesia idatzi izan du batez ere, baina bere bi nobelek oihartzun zabala izan dute: *Lo que hay* (2022) [Dagoena] eta *La seducción* (2024) [Sedukzioa]; biak ere Reservoir Books-en eskutik argitaratuak. Saiakera bat eta pieza eszeniko bat lantzen ari da orain.

nalisia kuirtu duten autoreak ekartzen zituen, eta hala ezagutu nituen Teresa de Lauretis eta psikoanalisi bolleroa. Erabateko zentzua zuten niretzat.

Heterosexualitatea gizateriaren gai gorentzat hartzen da, eta hortik irten nahi nuen. Psikoanalisiak erakusten digun oinarritzko gauza bat da —batzuetan ahazten zaiguna psikoanalisiaren korronterik patriarkalenaren eraginez— desirak ez duela berezko objekturik, perbertsoa eta polimorfoa dela. Gero hezi egiten da, helburu sozial eta kultural jakin batzuetara zuzentzen, baina desirak berezkoa du desbideraketa eta polimorfotasuna. Eta printzipio hori aliatu erabatekoa iruditzen zait kuir ikasketentzat.

Pentsamenduaren aldetik interesatzen zait psikoanalisi. Ez dakit klinika psikoanalitikoan sinesten dudan, ez dakit dibanean sinesten dudan, ez dakit gorputzen arteko distantzian sinesten dudan. Ni ez naiz ezeren jarraitzailea, ezta ordezkaria ere, ondorioz ez dut azalpenik eman behar, ez diot ezer zor inori. Adibidez, orain jada ez dut unibertsitatean lan egiten, eta plazer itzela sentitzen dut ez naitzelako inoren ordezkaria eta aske naitzelako, artista gisa eta pentsalari gisa, okertzeko, nahasteko. Okertu naiteke beste bide batzuk topatzeko, nire gaintik dagoen inori dezepziorik eragin gabe. Eta hori gustatzen zait.

Esango nuke zure lan guztia zeharkatzen duela ez-binarismoaren aldeko apustuak.

Sistema binarioa informazioa prozesatzeko sistema bat da eta etengabe erabiltzen dugu esanahia sortzeko prozesuetan; ulergarria da, txikitatik sartu baitigute, tresna hori ematen zaigu pentsatzeko. Orduan oposiziozko pentsamendu horretara jotzen dugu. Uste dut Brigitte Vasallo esan zuela konfrontaziozko jarrrera hori dela elkarrizketa publiko guztietan eskura egoten dena. Aldiz, ezer biralizatzeotan, beste zerbait biralizatu beharko genukeela uste dut: oposiziozko pentsamendua, konfrontaziozkoa, ez dela tresna ez sofistikatua ez polita errearen dimentsioa lantzeko, eta ez dugula inongo arazorik konponduko gauzen alde edo kon-

tra jarrita, are gutxiago gure kulturaren, non informazioa bizkor-bizkor zabalitzen baita, eta eskatzen baitzaizu alde edo kontra agertzea zer gertatzen ari den ulertzeko gai izan aurretik ere.

Zer bilatu behar genuke?

Elkarrekin pentsatu behar dugu zer beste posizio har ditzakegun pentsamendu kritikoa garatzen segitzeko baina oposizionala izan gabe. Nola bilatu pentsamendu kritikoa, ez-oposizional eta samur bat, hau da, elkarrizketan inplikatzeko diren gorputzak babestera jotzen duen pentsamendu bat, hartara gorputzak ausart daitezkeen elkarrizketan inplikatzera, zeren bestela elkarrizketan inplikatzeko diren bakarrak dira edo gorputz kamikazeak edo pribilegioa duten gorputzak eta badakitenak borrokan sar daitezkeela, egitura oso batek babestuko dituelako gero. Baina beste gorputz batzuk halako desoreka batean gaude, putzura eror gaitezke edozein unetan. Orduan, nola egin gorputz horiek ere gai izan daitezkeen parte hartzeko eta okertzeko, eta, batez ere, nola lor dezakegu gorputzak zabalik egotea, norbere posizioan gotortuta egon ordez, eta, hala, elkarrizketan parte hartzeak gu eraldatu ahal izateko.

Ulegarria da gorputz batzuk defentsiban jartzea, ezta?

Joera defentsiboak gorputzaren jakintzaz hitz egiten digu: gorputza maiz sentitu da arriskuan, eta erreakzio bat ateratzen zaio automatikoki, baina beti ez da erabilgarria. Horrek ez du esan nahi gorputza oker dabilenik, gorputzak dakiena daki, eta behin eta berriro saiatzen da dagoen horretatik irteten. Baina horren aurrean badago pribilegio bat: ez dator emanda, baina denon artean landu dezakegu, eta besteei eskaini. Izan ere, samurtasunezko testuinguruak sor ditzakegu, defentsibara sartzen den gorputzak tentsioa askatu ahal izateko. Zenbait gorputz etengabe ibili gara gauzak eztabaidatzen, kaltetuta edo irainduta sentitu gara, eta erreta gatoz, ez gatoz hain gozo. Hor, kideok lan garrantzitsu bat egin dezakegu, eta da testuinguruak sortzea non besteari esaten diogun: “matte, ederki gaude hemen, jaitsi, ez da ezer gertatzen”. Elkarri esan behar diogu hori, eta,aldi berean,

Libian, itsasoratu aurreko gauetan, emakumeak eramaten dituzte gela batzuetara eta han bortxatzen dituzte ia guztiak”

defentsibara etortzeko eskubidea onartu behar dugu: ez dira pasio tristeak ezkutatatu behar. Etor zaitezke zure haserrearekin, zure jeloskortasunarekin edo zure egonezinarekin, horrek badu lekurik hemen, baina denon artean ikusiko dugu ea elkarrizketa pasio horren arabera gidatzeak zure bilaketan laguntzen dizun. Eta, jada balio ez dizunean, ba berrantolatatu.

Larunbateko hitzaldian esan zenuen: “Nik ez diot aurre egiten sistemari, nik begirada kentzen diot”.

Sistema heterosexualaz ari nintzen. Beste sistema batzuen kasuan konplexuagoa litzateke.

Bai. [Monique] Wittigekin akordatu nintzen.

Noski. Wittig, niretzat, guztia da. Fun-tsezko abiapuntu bat. Nik esan dezakedan oro berak jada proposatu zituen gauzen lanketak dira. Niretzat oso garrantzitsua da erakustea gerta daitekeela boterea ez desiratzea. Boterea gorputz jakin batzuetan kokatzen duen sistema baten barruan, gerta daiteke ideia horrek zuri inongo flashik ez eragitea. Gerta daiteke botere hori ikustea eta zure begirada beste norabait joatea berez, desira horrek ez zaituelako harrapatzen. Erresistentzia politikoa da interes-gabezia hori erakustea eta, batez ere, behingoz haustea beste mito heterosexual hori, hots, gorputz ez-heterosexualek egokitzeko ezintasunagatik jotzen dutela beste norabait.

Zure kasuan ez da hala.

Sistema heterosexualak fantasia bat sortu nahi du, lesbianek politikoki uko egiten dutela, baina nik ez dut politikoki uko egiten. Nik ez dut batere erakarmenik sentitzen sistema heterosexualaren proposamenarekiko; zero. Ez zait interesatzen. Ez nau seduzitzen; ez egunez, ez gauz. Eta inoiz amorrurik sentitzen baldin badut sistema horrekiko, nire maitaleak ustiatzen dituelako da, zahutzen dituelako, hiltzen dituelako. Zer egiten die nire lagunei? Sistema horren ondorioz, gorputzek gauza arriskutsutzat hartzen dute sexualitatea, nire lagunak traumarekin iristen dira sexualitatez. Horrek sekulako pena eragiten dit.

Dolu erraldoi bat daukat gure sexualitate asko markatuta geratu direlako inoiz ahaztu ezingo dituzten gauzekin, eta halakorik bizi izan ez dutenen kasuan, kaltearen mamuak markatu ditu. Eta indarkeriari buruzko testigantza bat

agertzen den aldiro nire lagun askoren gorputzek berriro oroitzen dituzte iraganeko gauzak, ezin dituzte ahaztu, berriro traumatizatzen dira. Horrek pizten dit sua barrenean. Baina hortik harago, begirada beste norabait joaten zait, eta hor bageaude baten batzuk, elkarrekin gauzak egiten. Eta horrek indar bat sortzen du, aingura-indar bat, beste batzuk erakartzen dituen.

Orainaldi alai, estrategiko eta informatuan sinesten duzu.

Orainean ekitean sinesten dut, eta aliantzetan sinesten dut erabat, kide-tasunaren araberrako aliantzetan. Kide-tasunaren potentzia azkengabea da, alai delako, baieztapenean eraikitzen da. Gauza asko egiten ari gara, gauza asko eraldatzen. Errotiko paradigma-aldaketa dakar feminismoak. Iraultza bat da, jakintzaren arlo guztietan. Uste dut ospatu egin behar dugula; baieztatu behar dugu zer-nolako ugaritasuna eta potentzia eta proposamenak dauden. Eta, noski, espiritu kritikoa iritsi behar diogu beti, bai barrurantz bai kanporantz. Hori inoiz ahaztu gabe. Feminismoa ez baita alderdi politikoa, ezta futbol-talde bat ere. Iraultza kultural eta zientifiko bat da.

Zure proposamena oso bitalista da: sortzekoa, gehitzekoa.

Wittigek badu gauza itzel bat: bere obran, oldarkortasunak badu lekurik, gorputzak adiskidetu daitezke beren suntsipen-nahiarekin. Gorputzek esan dezakete: nik ez diot honi heldu nahi inolaz ere. Nik behar dut honek su har dezan, berregiteko. Zentzu horretan sormena izan daiteke modu bat loreak haz daitezen, eta kontua ez da lurra erretzea, erreta gera dadin; ongaria alboan daramagu jada, gauzak kentzeaz batera gauzak ereiten ari gara. Ez da erretzeagatik erretzea, baizik eta etorkizunerako emankortasunerako beharrezkoa baldin bada soilik. Erretzeaz gain beste ezer egin nahi ez baduzu, ez joan; eskaintze-korik ez badaukazu, agian ez joan.

Kuir teoria eta psikoanalisi aipatu ditugu, baina harremana duzu beste pentsamendu-ildo batekin ere bai: budismo tibetarrarekin. Izan ere, lankidetzan aritzen zara Kataluniako Casa Virupa komunitatearekin eta Lama Norburekin.

Casa Virupako komunitatearekin eta Lama Norburekin hitz egitea asko interesatzen zait, besteak beste, bizikidetzatza-proiektu komunitario bati eustea

lortu dutelako. Hemen denok aritzen gara adiskidetasuna gora eta adiskidetasuna behera, guztiz maila abstraktuan, edo ikasle-pisuan urtebetez izandako esperientzia aipatuz. Beraz, niretzat oso garrantzitsua da komunitate batzuek kontatu ahal izatea zer dakarren elkarrekin bizitzeak, eta oso garrantzitsua da entzutea, epairik gabe entzutea, ikasteko desirarekin, nahiz eta zuk agian gauzak beste modu batean egingo zenituzkeen. Nik neuk Casa Virupa bat eraiki behar banu ez nuke tresnarik izango horretarako, eta, kasu honetan tresnak tradizio ez-mendebaldar batetik datoz, guk ez daukagun jakintza eta molde batzuetatik.

Zertan zabilta orain?

Saiakera bat prestatzen ari naiz, tesiko aparatua kontzeptualarekin lotua, baina marko akademikotik atera nahi dut: eskuraezintasunetik, aipuetatik eta bibliografiatik. Idazketa-modu bat topatu nahi dut, aurrez bibliografia jakin bat ezagutu gabe ere irakurgarria izango dena. Pro-

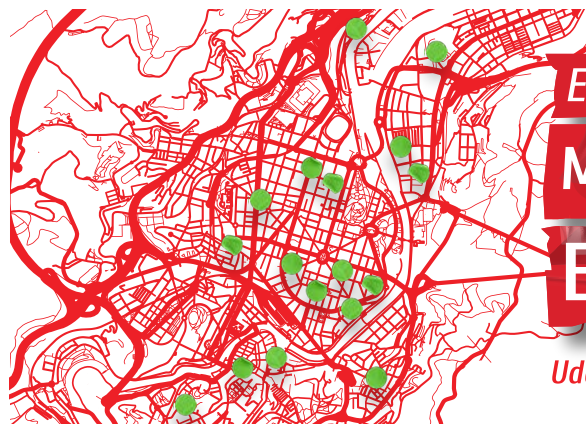
bak egiten nabil, idazmolde horren bila. Saiakerak berak zerikusia du doktore-tesiko ikerketarekin —desira, fantasia, fetitxea— baina Anne Dufourmantelle-ren eragin handia jaso du. Dufourmantellek haztatzen duen kontu batena zehazki: gozotasunak. Termino gisa, pentsamendu filosofikoa iraul dezake.

Gozotasunaren harira beste proiektu batean ere ari zara lanean, ezta?

Conde Duque antzokian gozotasunari buruzko ideia batzuk proposatuko ditut, Dufourmantellen testuarekin elkarrizketan, baina dantzaren eta antzerkiaren bitartez gorpuztuta. Beste bi artistarekin arituko naiz lanean, Karelis [Zambrano] eta Carmenekin [Rojas], haiek jarriko dute eszenan. Lankidetzan arituko gara. Gogoz nago bolada batean erdigunean ez egoteko. Izugarri eskertzen dut jendeak niri espazioak ematea, baina oraintxe bertan uste dut gehiegi egon naizela zentroan, eta albo batean kokatzea dagokidala, beste pertsona batzuk erdian jartzeko.

Amaitzeko, poesia pixka bat. *El ritual del baño*-ko [Bainuaren errituala] lehen poemari gaztelaniazko esatera zahar bati heltzen diozu: “Beti iturrira joanez, pegarra hausten da”. Buelta ematen diozu zuk, honela: “Baina, hautsi aurretik, hainbat aldiz bete zen”.

Bai, kontua da gure bilaketak, gure desirak, neka-neka eginda uzten gaituela. Niretzat, beti iturrira joan behar horrek adierazten du izaki desiratzaila denbora guztian dabilela bila, bere beharra egunero berritzen delako; gosea egunero berritzen da eta jan egin behar da eta oso nekagarria da. Batzuetan, neke horretan, bizitzari buruzko ikuspegi negatiboa gailentzen zaigu. Hautsi egingo naiz. Baina, hautsi aurretik beteko naizen aldi guztiak, zer? Nola hitz egin horretaz? Ahituta gaudenean, desiraren beherakadan, hutsunean, gogoratu nor izan ginen beteta gaudenean. Hori ere bagarata: betetzeko potentzia. ●

EUSKARA NONAHI

MATRIKULATU ZAITEZ

EUSKALTEGIETAN!

Udalak finantzatutakoa bilbaoeuskaraz.bilbao.eus

AURKITU ZURE
EUSKALTEGIA

B

Bilbao